

Za Vladimírem Špačkem

Úmrtí Vladimíra Špačka letos v dubnu mě obzvláště zasáhlo. Odešel nejenom výborný člověk, cukrovarnický profesionál a pamětník, ale také poutavý vypravěč, humorista i vynikající odborník zejména na starý německý jazyk. Nezbyvá mi, než zde na pár řádcích vzpomenout Špačkovu osobnost a zanechat pro budoucnost alespoň několik informací o jeho životě.

Vladimír Špaček se narodil v Olomouci v samém závěru zimy roku 1921 do rodiny úředníka státních drah. Manželství rodičů bylo smíšené, proto od raného dětství perfektně ovládal oba jazyky, český a německý. Náklonnost k přírodním vědám (fyzika, chemie) ho po studiu na reálném gymnáziu vedla nejprve na přírodovědeckou fakultu Masarykovy university v Brně. Vlivem válečných událostí však Vladimír Špaček studium nedokončil a většinu války strávil v totálním nasazení. Ihned po skončení války nastoupil zpět do školy, ale na Vysokou školu technickou a současně jako chemik do cukrovaru v Kojetíně. Cukrovarnictví jej zaujalo natolik, že v něm začal pracovat naplno. Studium sice dokončil, ale bez druhé státní zkoušky. Titul inženýra mu tak unikl o vlásek.

Výrobu cukru si v Kojetíně, kde se podílel na obnově Němci vypáleného cukrovaru a na jeho zprovoznění, a později ve Velké Bystřici, osvojlil do posledních detailů. Již tehdy se seznámil s řadou odborníků, se kterými pak spolupracoval celý život. Za všechny je možné uvést jeho šéfy ing. Mrázka a ing. Kužmu, kteří jej svými znalostmi, postoji v politicky těžké době a následnými peripetiemi významně ovlivnili profesně i lidsky.

Vladimír Špaček politicky nevyhovoval, proto celý život zastával „jen“ funkci šéfa výroby, znalostí a zkušeností však měl nejméně na podnikového ředitele. Všude, kde později působil, včetně důchodu (Holice, Uničov, Litovel a podnikové ředitelství v Olomouci) dovedl odborně zkonsolidovat a zvýšit úroveň cukrovarnických provozů. Platil za přísného, ale spravedlivého technologa. Jeho profesní specializací bylo vodohospodářství. Měl zásadní podíl na tom, že podnik Severomoravské cukrovary patřil trvale mezi nejlepší v celém cukrovarnickém oboru.

Po roce 1989 Vladimír Špaček zúročil své bohaté znalosti němčiny. Řadu let byl tlumočnickem, projel Evropu, obzvláště pak si liboval v překládání zejména starých německých textů jakékoliv kvality a typu. Právě zde bych chtěl panu Špačkovi velice poděkovat za jeho nedocenitelnou pomoc při překladech cukerní problematiky. Zapomenout nemohu ani na další velkou Špačkovou zálibu a skutečné znalectví starých zbraní, dále na vysokohorskou turistiku a na jeho neobyčejný talent vyprávění všeho, co ve svém životě zažil. Uměl si udělat legraci i sám ze sebe.

Osobní přátelství s panem Špačkem pro mě neskončilo, trvá dál i s plnou úctou k jeho uzavřenému životu, který celý věnoval českému cukrovarnictví.

Daniel Froněk

Za Mary Fraňkovou

Po dlouhém a nakonec marném boji se základnou nemocí zemřela 2. 8. 2013 Mary Fraňková, členka rodu, jehož zástupci působí již ve čtvrté generaci v našem cukrovarnictví. Narodila se 6. 4. 1934 jako druhé dítě správce cukrovaru, ekonomie a pivovaru Vladimíra Schustera v Rosicích u Chrudimě, kde prožila dětství. V Chrudimi začala studovat gymnázium, ale po přeložení otce do cukrovaru v Rožďalovicích přešla na gymnázium v Nymburce, po jeho absolutoriu se přihlásila na Vysokou školu chemicko-technologickou v Praze. Z rodinných důvodů musela hledat zaměstnání, a v roce 1954 byla přijata do technologického oddělení Výzkumného ústavu cukrovarnického v Praze-Modřanech. Vdala se, narodil se jí syn Vladimír, manželství však nebylo harmonické, takže bylo rozvedeno. Při zaměstnání vystudovala Střední průmyslovou školu potravinářské technologie, kde maturovala v roce 1962. Po sňatku s Františkem Fraňkem, který Vladimírovi dal svoje jméno, se jim narodil syn Martin. Rodina žila v Praze.

V technologickém oddělení VÚC byla Mary Fraňková zaměstnána jako chemička. Spolupracovala s vědeckými pracovníky oddělení na problémech předního provozu cukrovaru. Především šlo o práce z úseku epurace, týkající se aplikací dekantérů, o studie s využitím v té době speciálních analytických metod (papírové chromatografie, elektrochromatografie), asistovala při pracích aspirantů VÚC. Každoročně pracovala na analýzách předkampaňových vzorků řep a kampaňové vzorky surových a těžkých šťáv ze všech pracujících cukrovarů, které sloužily k prognóze rázu kampaně. Vedle účasti na řešení vědeckovýzkumných úkolů bývala členkou pracovních skupin, které byly na žádost vedení cukrovarů nebo generálního ředitelství vysílány z VÚC do cukrovarů jako technická pomoc nebo jako kontrola dodržování technologické kázně. Pracovala přesně, rychle, na výsledky její práce bylo vždy spolehnouti. Byla známá ve všech cukrovarech jako usměvavá paní Maryna (jak bylo její křestní jméno všeobecně přetransformováno).

Když po přeměně VÚC na Vědecko-výzkumnou základnu cukrovarnického průmyslu vznikl v roce 1981 útvar náměstka ředitele-vědeckého tajemníka, Maryna se v něm stala nejprve technicko-organizační pracovnící a později sekretářkou. K běžné administrativní činnosti, spojené s touto funkcí, jí zůstala aktivní účast na poradenské a kontrolní činnosti ibstotuce, a přibyla práce na vývojových studiích.

Byla členkou Závodní pobočky ČSVTS, pomáhala při jejích akcích, navštívila s ní cukrovary v šesti zemích. Byla spoluautorkou 30 odborných sdělení v tomto časopise.

V roce 1989 přešla do důchodu, ale pracovala dále jako administrativní pomocnice ve VÚC ještě pět let. S dřívějšími kolegy a kolegyněmi udržovala styk až do konce života.

K poslednímu rozloučení s Marynou 7. 8. t. r. přijelo 51 smutečních hostů. I tato vysoká účast v období prázdnin, dovolených a mimořádných teplot, dokládá význam a oblibu Mary Fraňkové.

Vladimír Valter